

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

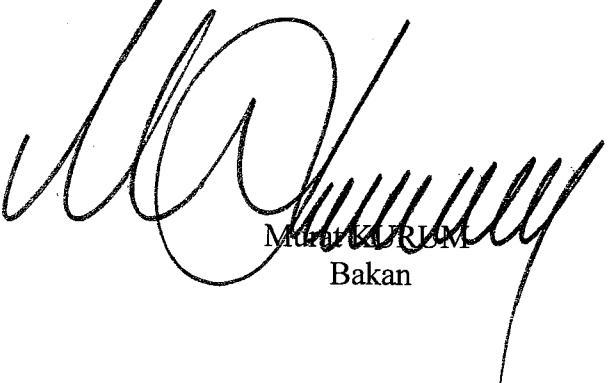
Sayı :30824082-610 - 13122022
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

24 Temmuz 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

ESKİŞEHİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN İBRAHİM ARSLAN'IN
TBMM 7/25082 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/25082
GK 123

SORULAR

1-7 Mart Deprem Haftası kapsamında sosyal medya üzerinden yapmış olduğunuz açıklamanızda;

- Türkiye genelinde 7,5 milyon bağımsız birimin risk altında olduğu, bunlardan 2 milyon bağımsız birimin acilen dönüştürülmesi gerektiği
- Yine yalnızca İstanbul'da 7,5 milyon yapıdan 1,5 milyonunun risk altında olduğu, 600 bin binanın ise her an çökme tehlikesiyle karşı karşıya olduğu,

Bu kapsamda depremle mücadelenin 'milli güvenlik meselesi' olduğu vurgulanarak, bu mücadelede 'kentsel dönüşümün tek çare' olduğu, tüm şehirlerimizi deprem başta olmak üzere afetlerin tamamına karşı dirençli hale getirene kadar çalışmaların aralıksız olarak sürdürüleceği, kentsel dönüşümün hızlandırılmasına yönelik adımların devam edeceği ve vatandaşlarla iş birliği içinde kapsamlı projelerin hayata geçirileceği ifade edilmiştir.

Sizden önce bakanlık görevini sürdüren Mehmet Özhaske de yerel seçim öncesi yaptığı bir değerlendirmesinde; " Türkiye deprem ülkesidir. Bunun tek çözümü kentsel dönüşümdür. Bakanlık olarak müthiş bir mücadelenin içindeyiz." ifadelerinde bulunmuş, 2018 yılında çıkarılan "imar affı" düzenlemesiyle; "35-40 milyar TL gelir elde edileceği, bu gelirlerle Türkiye'nin depreme hazırlanacağı" yine iktidar ve bakanlık yetkileri tarafından kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Ancak 6 Şubat 2023 tarihinde yaşadığımız deprem, 22 yıllık kesintisiz AKP iktidarı döneminde ülkemizin depreme hazırlanmadığı, açıklamalarınızda belirttiğiniz üzere "müthiş bir mücadele" içinde olunmadığı gerçeğini çok acı ve açık bir biçimde ortaya koymuştur.

2025 yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde 2024 yılı bütçe başlangıç ödeneklerine göre;

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bütçesi; % (-) 19,3 oranında (52,4 milyar TL) azaltılarak 271,7 milyar TL'den, 219,3 milyar TL'ye düşürülerek,
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının (AFAD) bütçesi; % (-) 60,2 oranında (404,4 milyar TL) azaltılarak 671,3 milyar TL'den, 266,9 milyar TL'ye düşürülerek,
- Kentsel Dönüşüm Başkanlığının bütçesi; % (-) 37,9 oranında (83,2 milyar TL) azaltılarak 219,7 milyar TL'den, 136,5 milyar TL'ye düşürülerek,
- Şehircilik ve Risk Odaklı Bütünleşik Afet Yönetimi Programına ayrılan bütçe ise; % (-) 53,0 oranında (480,2 milyar TL) azaltılarak 906,5 milyar TL'den, 426,2 milyar TL'ye düşürülerek kabul edilmiştir.

Sunulan bilgiler ışığında ülkemizin deprem başta olmak üzere tüm afetlere karşı dirençli hale getirilmesi için ayrılan ödenek, 2024 yılı ödenek ve harcamalarının neredeyse yarısı kadardır. Ve ayrılan bu ödeneğin çok büyük bir kısmının da deprem bölgelerindeki çalışmalara aktarılacağı bütçe görüşmeleri sırasında ifade edilmiştir.

Hal böyleyken 2025 yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde sadece Faiz giderlerine ayrılan ödenek ise 1 trilyon 950 milyar TL'dir. Yani 2025 yılında FAİZ Giderlerine ayrılan ödenek, Şehircilik ve Risk Odaklı Bütünleşik Afet Yönetimi Programına ayrılan ödeneğin 4,6 katı daha fazladır.

Bu kapsamda;

- 1) Milli Güvenlik Meselesi olarak gördüğünüz depremle mücadele için ayrılan 2025 yılı ödeneklerin 2024 yılına kıyasla yaklaşık yarısı kadar düşürülmesi hususunda görüşünüz nedir?
- 2) Faiz giderleri için bugünkü kurla yaklaşık 53,5 milyar dolar ödenek ayrılan bütçede, Bütün bakanlık ve diğer kurumların bütçeleri 2024 yılına göre artırılırken, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ve Kentsel Dönüşüm Başkanlığı bütçelerinin düşürülerek yine bugünkü kurla toplam 17 milyar dolar ayrılmasını nasıl açıklıyorsunuz?
- 3) 2025 yılına ayrılan ödeneğin çok büyük bir bölümünün deprem bölgesine harcanacağı tarafınızca bütçe görüşmelerinde açıklandığı üzere, ülke genelinde acilen dönüşmesi gerektiğini ifade ettiğiniz 2 milyon bağımsız yapı ile İstanbul'da her an çökme tehlikesi olduğunu ifade ettiğiniz 600 bin yapı hangi bütçe ile nasıl ve ne zaman dönüştürülecektir?
- 4) İmar affı başta olmak üzere diğer düzenlemelerle 2002-2024 yılları arasında deprem ve diğer afetlerle mücadele kapsamında toplanan tutar kaç TL'dir? Toplanan tutar hangi mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinde kullanılmıştır?
- 5) Kahramanmaraş merkezli depremde başlatılan "Türkiye Tek Yürek" yardım kampanyasında kaç TL bağış toplanmıştır? Toplanan tutar nerelerde kullanılmıştır? Kampanyada bağış yapacağını bildirmelerine rağmen taahhüdünü yerine getirmeyen kurum ya da kişiler var mıdır? Varsa kimlerdir?
- 6) İmar Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine göre yapımı uygun olmayan ve/veya mevzuata aykırı olarak yapılan yapıların, sırf gelir elde etmek amacıyla imar kanununda yapılan düzenlemeler sonucu affedilmesiyle deprem ve diğer afetlerle mücadele edilemeyeceği hususunda ne düşünüyorsunuz?
- 7) İmar Afları kapsamında ülke genelinde ve Eskişehir özelinde yararlandırılan konut ve işyeri sayısı ne kadardır? Yararlandırılma kriterler nelerdir?

CEVAPLAR

Söz konusu afet risklerine karşı tehlike arz eden yapılaşmalarımızın dirençli hale getirilmesi, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerinin teşkil edilmesine yönelik hazırlanan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun 31.05.2012 tarihinde yürürlüğe konulmuştur.

Anılan Kanun kapsamında kentsel dönüşüm uygulamalarının gerçekleştirileceği alan ve yapılar; Kanunun 2 inci maddesinde Riskli Alan, Rezerv Yapı Alanı ve Riskli Yapı olarak tarif edilmiş olup, kentsel dönüşüm uygulamalarının Bakanlığımız (Kentsel Dönüşüm Başkanlığı) koordinasyonu, teknik ve mali destekleri (kira ve taşınma yardımı, faiz desteği, çeşitli muafiyetler) eşliğinde ilgili Belediye Başkanlıkları, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ), diğer paydaşlar ve vatandaşlarımızın katılımı ile gerçekleştirileceğine dair usul ve esaslar mevzuatta tanımlanmıştır.

Söz konusu uygulamaların daha etkin ve hızlı şekilde sonuçlandırılması, uygulamaların daha geniş kitle ve alanlara yaygınlaştırılması ve finansal olanakların geliştirilmesine yönelik; Bakanlığımız temsilcileri, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, deprem bilimciler ve bilim insanlarının katılımı ile gerçekleştirilen Deprem Gerçeği ve Kentsel Dönüşüm Şurası'nda alınan kararlar da dikkate alınarak, yakın süreç dahilinde hazırlanan mevzuat düzenlemeleri doğrultusunda Kentsel Dönüşüm Başkanlığı koordinasyonunda sürdürülen dönüşüm uygulamaları ivme kazanmıştır.

Bu suretle, ilgili yerel idareleri ve vatandaşlarımızca yapılan kentsel dönüşüm başvuruları önceliğinde, anılan Kanun Kapsamında sağlanan teknik ve mali destekler ve İstanbul özelinde uygulaması başlatılan Yarısı Bizden Projesi gibi yeni finansal olanakları da barındıran dönüşüm modelleri eşliğinde, afet

risklerine karşı tehlike arz eden yapı stoğumuzun yenilenmesine dair uygulamalar Kentsel Dönüşüm Başkanlığımız koordinasyonunda devam etmektedir.

3194 sayılı Kanun'un Geçici 16 ncı maddesi ile yürürlüğe konan ve *"imar barışı"* olarak bilinen düzenleme afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması; böylece bu yapıların yıktırılıp yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar malikler ile idareler arasında imar mevzuatından kaynaklanan problemlerin ortadan kaldırılması amacıyla yürürlüğe konulmuş olup, süreç içerisinde Yapı Kayıt Belgesi alınan yapılar ilgili mevzuatlar çerçevesinde incelenerek kentsel dönüşüme tabi tutulacaktır. Zira anılan Geçici 16 ncı maddenin 10 uncu fıkrasında açıkça *"Yapı Kayıt Belgesi, yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerlidir. Yapı Kayıt Belgesi düzenlenen yapıların yenilenmesi durumunda yürürlükte olan imar mevzuatı hükümleri uygulanır."* hükümlerine yer verilmiştir. Bu kapsamda alınan Yapı Kayıt Belgesi yapıyı yasal hale getirmemekte, yani yapının ruhsat ve eklerine uygun olarak yapıldığını gösteren *"Yapı Kullanma İzin Belgesi"* ne eşdeğer bir belge niteliği taşımamakta, sadece yapıya ve yapı sahibine yapının kullanım amacına yönelik olarak *"yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar"* yani *"geçici"* olarak bazı haklar kazandırmaktadır. Ayrıca söz konusu Geçici 16 ncı maddenin (4) üncü fıkrasında açıkça belirtildiği üzere, Yapı Kayıt Belgesi alınan yapılarla ilgili olarak sadece 3194 sayılı Kanun uyarınca alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezaları iptal edilecek olup, belirtilen Kanun dışında herhangi başka bir kanun uyarınca verilmiş yıkım kararı veya para cezası var ise, Yapı Kayıt Belgesi bahse konu cezaların veya kararların iptalini sağlamayacaktır. Bu kapsamda, bir yapı için Yapı Kayıt Belgesi alınmış olması bu yapının diğer Kanunlar (özel kanunlar, 775 sayılı Gecekondu Kanunu vb.) ve bu arada yapı güvenliğine ilişkin mevzuatlar çerçevesinde (Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği vb.) incelenerek, bu mevzuatlara göre işlem tesis edilmesine engel teşkil etmeyecektir.

3194 sayılı kanunun Geçici 16 ncı maddenin (2) nci fıkrasında yer alan *"...6306 sayılı Kanun kapsamında kullanılmak üzere kaydedilen gelirler karşılığı Bakanlık bütçesine ödenek eklemeye Maliye Bakanı yetkilidir. Bu ödenek, dönüşüm projeleri özel hesabına aktarılarak kullanılır..."* hükmü uyarınca İmar Barışından elde edilen gelir 6306 sayılı Kanun kapsamındaki kentsel dönüşüm uygulamalarında kullanılmaktadır.